

АНОТАЦІЯ

Блащук О.О. Правові механізми взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах євроатлантичного розвитку України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». – Національний університет «Острозька академія», Острог, 2026.

Євроатлантичний розвиток України істотно змінює вимоги до правової організації взаємодії громадянського суспільства та держави. У сучасних умовах така взаємодія не може зводитися до загальної політичної комунікації, ситуативних консультацій або формального залучення громадськості до обговорення рішень. Вона потребує юридично визначених процедур, у межах яких громадська позиція своєчасно входить у процес вироблення публічного рішення, фіксується, розглядається компетентним органом, отримує мотивовану відповідь і, у разі порушення, може бути предметом перегляду або іншого засобу правового виправлення. Саме тому проблема правових механізмів взаємодії громадянського суспільства та держави набуває особливої актуальності в умовах війни, відбудови, децентралізації, цифровізації, посилення вимог до прозорості публічної влади та гармонізації українського правопорядку з європейськими й євроатлантичними стандартами.

У роботі обґрунтовано, що громадянське суспільство в сучасному правовому вимірі не може розглядатися лише як позадержавне середовище або сукупність громадських об'єднань. Воно постає як багатшарове соціально-правове середовище самоорганізації осіб та їхніх об'єднань, публічної комунікації, представництва інтересів, участі у виробленні публічних рішень і контролю за публічною владою. Держава, відповідно, не є лише зовнішнім адресатом суспільних вимог. У межах належного демократичного врядування вона одночасно виступає інституційним партнером громадянського суспільства, який створює правові канали участі, і об'єктом громадського контролю, рішення,

дії та бездіяльність якого мають бути відкритими для перевірки, пояснення, перегляду та правового реагування.

Метою дисертаційного дослідження є теоретико-правове обґрунтування правових механізмів взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах євроатлантичного розвитку України, виявлення прогалин їх нормативного, інституційного й процедурного забезпечення, а також формулювання авторської моделі інтегрованого механізму такої взаємодії. Для досягнення поставленої мети розкрито поняття, ознаки та функції громадянського суспільства, визначено правову роль держави як партнера і об'єкта контролю, сформульовано поняття та елементний склад правового механізму взаємодії, обґрунтовано критерії його оцінювання через верховенство права, належне демократичне врядування, прозорість і підзвітність, проаналізовано міжнародні та європейські стандарти громадянської участі, охарактеризовано інституційні й процедурні моделі взаємодії у європейській практиці, визначено євроатлантичні орієнтири гармонізації для України, оцінено українську нормативну та інституційну основу взаємодії, виявлено основні процедурні дефекти, гарантійні прогалини й проблеми правозастосування та розроблено авторську модель інтегрованого правового механізму.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі взаємодії громадянського суспільства та держави у сферах громадянської участі, консультацій, прозорості, підзвітності, громадського контролю, захисту прав та реалізації євроатлантичних орієнтирів України. Предметом дослідження є правові механізми взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах євроатлантичного розвитку України, включно з їх нормативними засадами, принципами, суб'єктним складом, процедурами, інструментами участі й контролю, гарантіями, засобами захисту та критеріями ефективності.

Методологічну основу дисертації становить поєднання загальнонаукових, спеціально-юридичних і міждисциплінарних методів. Діалектичний метод використано для з'ясування розвитку відносин громадянського суспільства і держави від історичних форм самоорганізації до сучасних правових процедур

участі, контролю й підзвітності. Системний метод дав змогу розглядати механізм взаємодії не як сукупність ізольованих інструментів, а як цілісну систему норм, суб'єктів, процедур, гарантій, засобів захисту та моніторингу. Структурно-функціональний метод застосовано для визначення елементів механізму та їх ролі у проходженні суспільної позиції через систему публічної влади. Формально-юридичний метод використано під час аналізу конституційних положень, законів, підзаконних актів, міжнародних і європейських стандартів, що регулюють участь громадськості, доступ до інформації, адміністративну процедуру, місцеве самоврядування, громадський контроль і судовий захист. Порівняльно-правовий метод дав змогу зіставити українські правові інструменти з європейськими стандартами громадської участі, відкритого врядування, доброго демократичного врядування та публічного адміністрування. Герменевтичний метод застосовано для тлумачення категорій «громадянське суспільство», «взаємодія», «правовий механізм», «публічна консультація», «громадський контроль», «прозорість» і «підзвітність». Аксиологічний метод дав можливість оцінити механізм взаємодії крізь призму верховенства права, демократії, прав людини, довіри, відповідальності та доброго врядування. Метод моделювання використано для формулювання авторської моделі інтегрованого правового механізму, а прогностичний метод – для обґрунтування рекомендацій щодо його подальшого вдосконалення.

У першому розділі дисертації сформовано теоретико-правове підґрунтя дослідження. Розкрито еволюцію поняття громадянського суспільства та доведено, що його сучасне правове значення не зводиться до будь-якої недержавної активності. У правовій площині громадянське суспільство охоплює автономне, але юридично пов'язане з державою середовище самоорганізації, асоціативності, публічної комунікації, участі, представництва інтересів і контролю. Саме поєднання цих ознак робить його суб'єктом правової взаємодії, а не лише соціальним фоном державної політики.

Окрема увага приділена державі як другій стороні цієї взаємодії. У роботі доведено, що держава має двоїсту правову роль. З одного боку, вона є

інституційним партнером громадянського суспільства, оскільки створює нормативні, організаційні та процедурні умови для участі, консультацій, доступу до інформації, звернень, петицій, діяльності консультативно-дорадчих органів та громадського контролю. З іншого боку, держава є об'єктом громадського контролю, оскільки її рішення, дії та бездіяльність мають бути відкритими для суспільної перевірки й правового реагування. Партнерство без підзвітності перетворює участь на формальне залучення, а контроль без визначеного адресата і процедури реагування залишається політичною критикою без юридичного наслідку.

У межах першого розділу сформульовано поняття правового механізму взаємодії громадянського суспільства і держави. Такий механізм визначено як упорядковану систему норм, принципів, суб'єктів, процедур, інформаційних гарантій, форм участі, інструментів громадського контролю, обов'язку мотивованої відповіді, засобів адміністративного й судового захисту та моніторингу, через яку забезпечується не лише можливість суспільного внеску у формування і реалізацію рішень публічної влади, а й перевірка законності, обґрунтованості, відкритості та мотивованості таких рішень. У дисертації обґрунтовано, що окремий канал участі не дорівнює правовому механізму. Канал лише відкриває можливість подати позицію, тоді як механізм передбачає повний юридичний маршрут цієї позиції: доступ до інформації, подання, фіксацію, розгляд, мотивовану відповідь, контроль, перегляд і виправлення процедурного дефекту.

Перший розділ також визначає критерії оцінювання правового механізму через верховенство права, належне демократичне врядування, прозорість, підзвітність і належне адміністрування. Верховенство права задає межі законності, правової визначеності, заборони свавілля, доступу до правосуддя і реальності захисту. Належне демократичне врядування додає критерії відкритості, доброчесності, участі, відповідальності та спроможності інституцій реагувати на суспільний внесок. Прозорість забезпечує доступ до матеріалів і видимість процедури, підзвітність перетворює владну реакцію на об'єкт

пояснення і перевірки, а належне адміністрування переводить ці вимоги у конкретні обов'язки органу влади щодо своєчасного, неупередженого, пропорційного й мотивованого розгляду.

Другий розділ дисертації присвячений міжнародним, європейським та євроатлантичним стандартам взаємодії громадянського суспільства і держави. У роботі доведено, що стандарти громадянської участі не слід розуміти як декларативний каталог демократичних побажань. Вони формують перевірювану процедурну архітектуру, у якій громадськість має бути залучена на належній стадії вироблення рішення, отримати своєчасний доступ до матеріалів, мати реальну можливість подати позицію, а орган влади зобов'язаний її розглянути й надати обґрунтовану відповідь. Такий підхід дає змогу відмежувати змістовну участь від символічного інформування, пізньої консультації або формального запрошення до обговорення, яке не здатне вплинути на зміст рішення.

У другому розділі проаналізовано стандарти прозорості, доступу до інформації та підзвітності як необхідні умови ефективної взаємодії. Доведено, що доступ до інформації є першою умовою компетентної участі, оскільки без матеріалів, даних, проєктів рішень і зрозумілих строків громадська позиція стає запізнілою або неповною. Прозорість не зводиться до оприлюднення окремих даних; вона має забезпечувати простежуваність процедури, видимість відповідального суб'єкта, критерії врахування або відхилення пропозицій і мотиви остаточного рішення. Підзвітність завершує цей гарантійний ланцюг, оскільки вимагає від влади не лише повідомити результат, а й пояснити його, допустити перевірку та забезпечити можливість реагування на процедурний дефект. У такій конструкції відкритість публічної влади перестає бути управлінською чеснотою і набуває значення юридичної умови взаємодії.

У дисертації охарактеризовано інституційні та процедурні моделі взаємодії у європейській практиці. Показано, що локальна демократія, консультаційні процедури, формати спільного вироблення рішень, гарантії свободи об'єднань, правовий статус неурядових організацій, інструменти відкритого врядування й моделі належного адміністрування не є готовими

шаблонами для механічного перенесення в українське право. Їхня цінність полягає у здатності пов'язувати участь, відповідальність і правовий наслідок в одну конструкцію. Сам стандарт участі або прозорості не створює механізму, якщо він не має інституційного носія, процедури подання та фіксації позиції, обов'язку реагування і можливості перевірки результату.

Євроатлантичні орієнтири у роботі розглядаються як система критеріїв функціональної сумісності українського механізму взаємодії з принципами демократичної стійкості, верховенства права, відкритого врядування, доброчесності, цивільного контролю, захищеності громадянського простору та спроможності публічної влади до підзвітної реакції. Євроатлантичний розвиток у цьому контексті означає не формальне запозичення окремих європейських моделей, а таку перебудову правових і управлінських практик, за якої суспільна позиція не втрачається між різними каналами участі, а проходить через передбачувану процедуру, отримує мотивовану відповідь, може бути предметом контролю і, у разі порушення, веде до виправлення.

Третій розділ дисертації переводить теоретико-правові та порівняльні засади на рівень української нормативної, інституційної й процедурної моделі. У роботі встановлено, що українська модель взаємодії громадянського суспільства і держави має розвинену, але неоднорідну початкову структуру. Її утворюють конституційні гарантії, свобода об'єднання, право на звернення, доступ до публічної інформації, законодавство про громадські об'єднання, адміністративна процедура, місцеве самоврядування, стратегічні документи, публічні консультації, консультативно-дорадчі органи, громадська експертиза, петиції, електронна участь та окремі контрольні інструменти. Водночас цей матеріал не можна ототожнювати із завершеним правовим механізмом, оскільки механізм потребує не лише прав і суб'єктів, а й послідовного переходу від суспільної позиції до її розгляду, мотивованої відповіді, підзвітності, можливості перевірки та засобу виправлення порушення.

Процедурний аналіз показав, що публічні консультації, електронні консультації, адміністративна процедура, доступ до публічної інформації,

звернення, петиції, електронні петиції, громадські ради, громадська експертиза та місцеві форми участі мають правове значення лише тоді, коли вони включені у спільний маршрут процедурного реагування. Якщо інструмент дозволяє громадськості лише подати позицію, але не забезпечує її фіксації, розгляду, мотивованої відповіді, контролю й можливості перегляду, він залишається каналом комунікації, а не повним механізмом взаємодії. Тому якість української моделі слід оцінювати не за кількістю форм участі, а за тим, чи утворюють вони юридично зв'язану конструкцію переходу від громадської участі до владної відповіді.

Аналіз нормативного регулювання участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення показав, що поєднання законодавчого та локального регулювання дозволяє врахувати особливості окремої громади, проте зберігає ризик різної доступності процедур взаємодії у окремих громадах, а також зберігається необхідність балансування самостійності громад та дотримання відповідності статуту громади вимогам законодавства.

У роботі виявлено ключові прогалини чинної моделі, а саме фрагментарність каналів участі, недостатню процедурну зв'язаність між поданням позиції та мотивованою відповіддю, слабку простежуваність результатів консультацій, неповну інституціоналізацію громадського контролю, нерівномірність адміністративної спроможності органів влади, недостатню визначеність засобів реагування на неналежний розгляд громадської позиції та слабкість моніторингу виконання. Доведено, що ці дефекти не є лише управлінськими недоліками. Вони мають правовий характер, оскільки розривають зв'язок між правом на участь, гарантією його реалізації, підзвітною реакцією органу влади, переглядом і засобом виправлення порушення.

На підставі проведеного аналізу сформульовано авторську модель інтегрованого правового механізму взаємодії громадянського суспільства та держави. Її основу становить поєднання трьох взаємопов'язаних елементів: процедурного маршруту, циклу підзвітної реакції та засобу виправлення порушення. Процедурний маршрут забезпечує шлях громадської позиції до

публічного рішення: від доступу до інформації та подання позиції до її фіксації, розгляду й співвіднесення з майбутнім або прийнятим рішенням. Цикл підзвітної реакції вимагає від органу влади розгляду, мотивування, публічно зрозумілої відповіді та можливості контролю за результатом. Засіб виправлення порушення не дозволяє процедурному дефекту залишатися без правового наслідку, оскільки пов'язує неналежний розгляд, ігнорування або необґрунтовану відмову з адміністративним оскарженням, позасудовим захистом, судовим переглядом або іншим способом відновлення порушеного права.

У дисертації обґрунтовано, що авторська модель не створює штучну конструкцію замість наявних українських інститутів. Її призначення полягає у впорядкуванні вже наявних норм, процедур і форм у послідовність, здатну працювати як цілісний правовий механізм. Українське право вже має конституційні гарантії, програмні документи, підзаконні процедури консультацій, законодавство про адміністративну процедуру, інструменти доступу до інформації, звернення, електронні петиції, громадські ради, громадську експертизу, адміністративне оскарження і судовий перегляд. Проблема полягає не у повній відсутності правового матеріалу, а в потребі з'єднати його у маршрут, цикл і засіб виправлення. Саме ця конфігурація становить основний прикладний результат дослідження.

Наукова новизна дисертації полягає у запропонуванні авторської моделі інтегрованого правового механізму взаємодії громадянського суспільства і держави, у якій громадянська участь, прозорість, громадський контроль, мотивована відповідь органу влади, засіб захисту і подальший моніторинг поєднані в єдиний процедурний цикл. У роботі обґрунтовано розмежування між окремим каналом громадянської участі та повноцінним правовим механізмом взаємодії; сформульовано критерії євроатлантичної сумісності такого механізму; удосконалено розуміння громадянського суспільства як правового партнера держави; уточнено роль держави як інституційного організатора участі та одночасно об'єкта громадського контролю; розвинуто підхід до прозорості й підзвітності як юридичних умов ефективної взаємодії.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання висновків і пропозицій у нормотворчій діяльності, під час удосконалення процедур публічних консультацій, адміністративної процедури, громадської експертизи, електронної участі, місцевих форм демократії, доступу до публічної інформації, адміністративного оскарження та судового захисту. Запропонована модель може бути використана для оцінювання якості процедур взаємодії органів публічної влади з громадянським суспільством, розроблення локальних правил участі, підготовки методичних рекомендацій для органів влади, удосконалення механізмів громадського моніторингу, а також для формування показників оцінювання своєчасності, мотивованості та результативності владної реакції на громадський внесок.

Отримані результати підтверджують, що євроатлантичний розвиток України вимагає не декларативного залучення громадськості й не механічного запозичення окремих процедур, а функціональної гармонізації механізму взаємодії громадянського суспільства та держави. Така гармонізація має забезпечити юридично простежуваний шлях суспільної позиції, мотивовану відповідь органу влади, підзвітну реакцію, можливість контролю, перегляду й виправлення процедурного дефекту. У цьому значенні взаємодія громадянського суспільства та держави постає не як допоміжний елемент публічного управління, а як необхідна умова демократичної стійкості, верховенства права, довіри до публічної влади та якісного євроатлантичного розвитку України.

Ключові слова: громадянське суспільство, держава, правовий механізм, євроатлантичний розвиток, участь, громадський контроль, прозорість, підзвітність, верховенство права, належне врядування, місцеве самоврядування, судовий захист, правові гарантії, гармонізація законодавства, європейські стандарти, публічна влада, правова держава.

ABSTRACT

Blashchuk O. O. Legal Mechanisms for Interaction between Civil Society and the State in the Context of Ukraine's Euro-Atlantic Development. – Qualification scientific work, manuscript.

Dissertation submitted for the degree of Doctor of Philosophy in Specialty 081 “Law”. – National University of Ostroh Academy, Ostroh, 2026.

Ukraine's Euro-Atlantic development is substantially transforming the requirements for the legal organisation of interaction between civil society and the state. Under contemporary conditions, such interaction cannot be reduced to general political communication, ad hoc consultations, or the formal involvement of the public in the discussion of decisions. It requires legally defined procedures through which a public position is introduced into the public decision-making process in a timely manner, formally recorded, considered by the competent authority, provided with a reasoned response and, in the event of a violation, made subject to review or another form of legal redress. Therefore, the issue of legal mechanisms for interaction between civil society and the state acquires particular relevance in the context of war, post-war reconstruction, decentralisation, digitalisation, increasing requirements for the transparency of public authorities, and the harmonisation of the Ukrainian legal order with European and Euro-Atlantic standards.

The dissertation substantiates that, in the contemporary legal dimension, civil society cannot be regarded solely as an environment existing outside the state or as a collection of public associations. It constitutes a multilayered socio-legal environment encompassing the self-organisation of individuals and their associations, public communication, representation of interests, participation in public decision-making, and oversight of public authorities. Accordingly, the state is not merely an external recipient of societal demands. Within the framework of good democratic governance, it simultaneously acts as an institutional partner of civil society, creating legal channels for participation, and as an object of public oversight whose decisions, actions and omissions must remain open to scrutiny, explanation, review and legal response.

The purpose of the dissertation is to provide a theoretical and legal substantiation of the mechanisms of interaction between civil society and the state in the context of Ukraine's Euro-Atlantic development, to identify deficiencies in their regulatory, institutional and procedural framework, and to formulate an original model of an integrated mechanism for such interaction. To achieve this purpose, the dissertation examines the concept, characteristics and functions of civil society; determines the legal role of the state as both a partner and an object of oversight; formulates the concept and constituent elements of the legal mechanism of interaction; substantiates the criteria for its assessment through the principles of the rule of law, good democratic governance, transparency and accountability; analyses international and European standards of civic participation; characterises institutional and procedural models of interaction in European practice; identifies Euro-Atlantic benchmarks for harmonisation in Ukraine; assesses the Ukrainian regulatory and institutional framework for interaction; identifies the principal procedural deficiencies, gaps in guarantees and problems of law enforcement; and develops an original model of an integrated legal mechanism.

The object of the research is the social relations arising in the course of interaction between civil society and the state in the areas of civic participation, consultation, transparency, accountability, public oversight, protection of rights, and the implementation of Ukraine's Euro-Atlantic priorities.

The subject of the research is the legal mechanisms of interaction between civil society and the state in the context of Ukraine's Euro-Atlantic development, including their regulatory foundations, principles, range of actors, procedures, instruments of participation and oversight, guarantees, legal remedies, and effectiveness criteria.

The methodological framework of the dissertation combines general scientific, special legal and interdisciplinary methods. The dialectical method was used to examine the development of relations between civil society and the state from historical forms of self-organisation to contemporary legal procedures of participation, oversight and accountability. The systems method made it possible to consider the interaction mechanism not as a set of isolated instruments but as an integrated system of rules,

actors, procedures, guarantees, remedies and monitoring arrangements. The structural and functional method was applied to identify the elements of the mechanism and determine their role in the movement of a public position through the system of public authority.

The formal legal method was used in analysing constitutional provisions, laws, subordinate legislation, and international and European standards governing public participation, access to information, administrative procedure, local self-government, public oversight and judicial protection. The comparative legal method enabled the comparison of Ukrainian legal instruments with European standards of public participation, open government, good democratic governance and public administration. The hermeneutic method was employed to interpret the categories of “civil society”, “interaction”, “legal mechanism”, “public consultation”, “public oversight”, “transparency” and “accountability”. The axiological method made it possible to assess the interaction mechanism through the values of the rule of law, democracy, human rights, trust, responsibility and good governance. The modelling method was used to formulate the original model of an integrated legal mechanism, while the forecasting method was applied to substantiate recommendations for its further improvement.

The first chapter of the dissertation establishes the theoretical and legal foundations of the research. It examines the evolution of the concept of civil society and demonstrates that its contemporary legal meaning cannot be reduced to any form of non-state activity. In legal terms, civil society encompasses an autonomous environment that is nevertheless legally connected with the state and is characterised by self-organisation, associational activity, public communication, participation, representation of interests and oversight. It is the combination of these characteristics that makes civil society a participant in legal interaction rather than merely the social background of public policy.

Particular attention is given to the state as the other party to this interaction. The dissertation establishes that the state performs a dual legal role. On the one hand, it acts as an institutional partner of civil society by creating regulatory, organisational and

procedural conditions for participation, consultations, access to information, applications and petitions, the operation of consultative and advisory bodies, and public oversight. On the other hand, the state is itself an object of public oversight, since its decisions, actions and omissions must be open to public scrutiny and legal response. Partnership without accountability reduces participation to formal involvement, while oversight without a clearly defined addressee and response procedure remains political criticism without legal consequences.

The first chapter formulates the concept of the legal mechanism of interaction between civil society and the state. Such a mechanism is defined as an organised system of legal norms, principles, actors, procedures, information guarantees, forms of participation, instruments of public oversight, obligations to provide a reasoned response, administrative and judicial remedies, and monitoring arrangements. This system ensures not only the possibility of public input into the formulation and implementation of decisions by public authorities but also the assessment of the legality, justification, openness and reasoned character of such decisions.

The dissertation substantiates that an individual channel of participation is not equivalent to a legal mechanism. A channel merely provides an opportunity to submit a position, whereas a mechanism establishes the complete legal pathway of that position: access to information, submission, formal recording, consideration, provision of a reasoned response, oversight, review, and correction of a procedural deficiency.

The first chapter also establishes criteria for assessing the legal mechanism through the rule of law, good democratic governance, transparency, accountability and good administration. The rule of law establishes the requirements of legality, legal certainty, prohibition of arbitrariness, access to justice and the practical effectiveness of legal protection. Good democratic governance introduces the criteria of openness, integrity, participation, responsibility and the institutional capacity to respond to public input. Transparency ensures access to relevant materials and the visibility of the procedure. Accountability makes the response of public authorities subject to explanation and scrutiny. Good administration translates these requirements into

specific obligations of public authorities to ensure timely, impartial, proportionate and reasoned consideration.

The second chapter of the dissertation addresses international, European and Euro-Atlantic standards of interaction between civil society and the state. It demonstrates that standards of civic participation should not be understood as a declarative catalogue of democratic aspirations. They establish a verifiable procedural architecture within which the public must be involved at an appropriate stage of the decision-making process, receive timely access to relevant materials, and have a genuine opportunity to submit its position, while the public authority must consider that position and provide a substantiated response.

This approach makes it possible to distinguish meaningful participation from symbolic provision of information, belated consultation, or a formal invitation to participate in a discussion that is incapable of influencing the substance of the decision.

The second chapter analyses standards of transparency, access to information and accountability as indispensable conditions for effective interaction. It establishes that access to information is the primary condition for informed participation, since, without relevant materials, data, draft decisions and clearly defined time limits, a public position becomes either belated or incomplete. Transparency is not limited to the disclosure of individual data. It must ensure the traceability of the procedure, the visibility of the responsible actor, the criteria for accepting or rejecting proposals, and the reasoning underlying the final decision.

Accountability completes this chain of guarantees because it requires public authorities not only to communicate the outcome but also to explain it, permit scrutiny and provide an opportunity to respond to a procedural deficiency. Within this framework, the openness of public authorities ceases to be merely a managerial virtue and becomes a legal condition for effective interaction.

The dissertation characterises institutional and procedural models of interaction in European practice. It demonstrates that local democracy, consultation procedures, formats for the joint formulation of decisions, guarantees of freedom of association, the legal status of non-governmental organisations, open-government instruments and

models of good administration are not ready-made templates to be mechanically transplanted into Ukrainian law. Their value lies in their capacity to combine participation, responsibility and legal consequences within a single structure.

A standard of participation or transparency does not itself establish a mechanism unless it has an institutional bearer, a procedure for submitting and recording a position, an obligation to respond, and a possibility of reviewing the result.

Euro-Atlantic benchmarks are considered in the dissertation as a system of criteria for the functional compatibility of the Ukrainian interaction mechanism with the principles of democratic resilience, the rule of law, open government, integrity, democratic civilian control, protection of civic space, and the capacity of public authorities to provide accountable responses. In this context, Euro-Atlantic development does not mean the formal borrowing of individual European models. It requires the transformation of legal and administrative practices so that a public position is not lost among different participation channels but follows a predictable procedure, receives a reasoned response, may be subject to oversight and, in the event of a violation, leads to corrective action.

The third chapter translates the theoretical, legal and comparative foundations of the research into the Ukrainian regulatory, institutional and procedural context. It establishes that the Ukrainian model of interaction between civil society and the state has a developed but heterogeneous initial structure. It comprises constitutional guarantees, freedom of association, the right to submit applications, access to public information, legislation on public associations, administrative procedure, local self-government, strategic documents, public consultations, consultative and advisory bodies, public examination, petitions, electronic participation and individual oversight instruments.

At the same time, this body of legal material cannot be equated with a complete legal mechanism, since such a mechanism requires not only rights and actors but also a consistent transition from the submission of a public position to its consideration, a reasoned response, accountability, review and an effective remedy for a violation.

The procedural analysis demonstrates that public consultations, electronic consultations, administrative procedure, access to public information, applications, petitions, electronic petitions, public councils, public examination and local forms of participation acquire legal significance only when they are incorporated into a common pathway of procedural response. Where an instrument merely enables the public to submit a position but does not ensure its formal recording, consideration, a reasoned response, oversight and the possibility of review, it remains a channel of communication rather than a complete mechanism of interaction.

Accordingly, the quality of the Ukrainian model should be assessed not by the number of available forms of participation but by whether they constitute a legally interconnected structure ensuring the transition from public participation to a response by public authorities.

The dissertation identifies the principal deficiencies of the existing model, including the fragmentation of participation channels, insufficient procedural connection between the submission of a position and the provision of a reasoned response, poor traceability of consultation outcomes, incomplete institutionalisation of public oversight, unequal administrative capacity among public authorities, insufficiently defined remedies for the improper consideration of a public position, and inadequate monitoring of implementation.

It is established that these deficiencies are not merely administrative shortcomings. They are legal in nature because they disrupt the connection between the right to participate, the guarantees of its exercise, the accountable response of the public authority, review procedures, and remedies for violations.

On the basis of the analysis, the dissertation formulates an original model of an integrated legal mechanism of interaction between civil society and the state. The model combines three interrelated elements: a procedural pathway, a cycle of accountable response, and a remedy for violations.

The procedural pathway ensures the movement of a public position towards a public decision, from access to information and the submission of a position to its formal recording, consideration and correlation with a prospective or adopted decision.

The cycle of accountable response requires the public authority to consider the position, provide reasons, deliver a publicly comprehensible response, and permit oversight of the result.

The remedy for violations prevents a procedural deficiency from remaining without legal consequences by connecting improper consideration, disregard of a position or an unjustified refusal with administrative appeal, non-judicial protection, judicial review or another means of restoring the violated right.

The dissertation substantiates that the original model does not create an artificial structure intended to replace existing Ukrainian institutions. Its purpose is to organise the existing rules, procedures and forms into a sequence capable of operating as an integrated legal mechanism. Ukrainian law already contains constitutional guarantees, strategic documents, subordinate procedures for consultations, legislation on administrative procedure, instruments of access to information, applications, electronic petitions, public councils, public examination, administrative appeals and judicial review.

The problem therefore lies not in the complete absence of legal material but in the need to connect it into a procedural pathway, an accountability cycle and a remedial mechanism. This configuration constitutes the principal applied result of the research.

The scientific novelty of the dissertation lies in the proposed original model of an integrated legal mechanism of interaction between civil society and the state, within which civic participation, transparency, public oversight, a reasoned response by the public authority, legal remedies and subsequent monitoring are combined into a unified procedural cycle.

The dissertation substantiates the distinction between an individual channel of civic participation and a complete legal mechanism of interaction; formulates criteria for the Euro-Atlantic compatibility of such a mechanism; improves the understanding of civil society as a legal partner of the state; clarifies the role of the state as an institutional organiser of participation and, simultaneously, an object of public oversight; and further develops the understanding of transparency and accountability as legal conditions for effective interaction.

The practical significance of the research results lies in the possibility of using the conclusions and proposals in law-making and in improving public consultation procedures, administrative procedures, public examination, electronic participation, local forms of democracy, access to public information, administrative appeals and judicial protection.

The proposed model may be used to assess the quality of procedures governing interaction between public authorities and civil society, develop local rules of participation, prepare methodological recommendations for public authorities, improve public monitoring mechanisms, and formulate indicators for assessing the timeliness, reasoned character and effectiveness of responses by public authorities to public input.

The results obtained confirm that Ukraine's Euro-Atlantic development requires neither declarative public involvement nor the mechanical borrowing of individual procedures, but the functional harmonisation of the mechanism of interaction between civil society and the state. Such harmonisation must ensure a legally traceable pathway for a public position, a reasoned response by the public authority, an accountable institutional reaction, the possibility of oversight and review, and the correction of procedural deficiencies.

In this sense, interaction between civil society and the state is not an auxiliary element of public administration but a necessary condition for democratic resilience, the rule of law, public trust in public authorities, and the effective Euro-Atlantic development of Ukraine.

Keywords: civil society, state, legal mechanism, Euro-Atlantic development, participation, public oversight, transparency, accountability, rule of law, good governance, local self-government, judicial protection, legal guarantees, harmonisation of legislation, European standards, public authorities, rule-of-law state.